

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon
Surmarie Hortencia
Datum
29 mei 2017
Ons kenmerk
Cft 201700118
Pagina
1/7

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlagen

Onderwerp
Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2017 Curaçao

Geachte heer Gijsbertha,

Op 15 mei 2017 heeft het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de uitvoeringsrapportage (UR) over het eerste kwartaal 2017 van Curaçao ontvangen. Conform artikel 18 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) zendt de Raad van Ministers uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal de UR aan het Cft en aan de Staten. De eerste UR is derhalve tijdig ontvangen. Hierbij ontvangt u de reactie van het Cft waarvan een afschrift aan de Staten en de Minister-President wordt verstuurd.

Oordeel

Het Cft spreekt zijn zorgen uit over de implementatie van de begroting in de afgelopen twee kwartalen en roept de nieuwe regering op de grip op de overheidsfinanciën te versterken en door het treffen van adequate maatregelen te bewerkstelligen dat de begroting weer in balans komt. Ook vraagt de achteruitlopende liquiditeitspositie aandacht.

De gewone dienst 2016 tot en met verslagperiode sluit (voorlopig) met een tekort van ANG 30,8 miljoen. In de 4^e UR werd een voorlopig tekort van ANG 32,4 miljoen gepresenteerd. Echter, op basis van alsnog te realiseren begrote baten (ANG 62,6 miljoen) en lasten (ANG 24,3 miljoen) werd een klein overschot op de gewone dienst van ANG 5,9 miljoen geprognosticeerd. De baten zijn grotendeels gerealiseerd (ANG 52,4 miljoen), maar de gerealiseerde lasten komen veel hoger uit dan de eerder gestelde prognose (ANG 50,8 miljoen). Hierdoor wordt het jaar 2016 naar verwachting van het Cft waarschijnlijk met een tekort afgesloten.

Curaçao geeft in de 1^e UR 2017 nog enkele baten aan die ten gunste van het begrotingsjaar 2016 gerealiseerd moeten worden om alsnog een positief resultaat op de gewone dienst van ANG 5,5 miljoen te realiseren. De toelichting op deze nog te realiseren baten is echter summier en daarbij moeten deze nog volledig gerealiseerd worden voordat het jaar 2016 boekhoudkundig wordt afgesloten, hetgeen de facto in de maand mei van 2017 dient te gebeuren, waardoor het Cft ernstige twijfels heeft bij deze prognose. Het Cft verzoekt u om zo spoedig mogelijk nadat het resultaat over 2016 bekend is ons in te lichten over de hoogte daarvan en onmiddellijk nadien maatregelen te nemen als er sprake is van een tekort om dat te compenseren in het jaar 2017.

De gewone dienst tot en met het eerste kwartaal 2017 sluit voorlopig met een voordelig saldo van ANG 50,9 miljoen. Echter, de prognose voor het eerste kwartaal was ANG 92,2 miljoen. Dit levert een nadelig verschil van ANG 41,3 miljoen. De begrotingsuitvoering 2017 staat, zoals ook beschreven in de UR, onder hoge druk. De baten vallen tegen ten opzichte van de prognose terwijl de uitgaven in een aanzienlijk hoger tempo dan de prognose verlopen. Aanvullend hierop zal een mogelijk gerealiseerd tekort op de gewone dienst 2016 de begrotingsuitvoering 2017 verder onder druk zetten, omdat dit gecompenseerd moet worden. Indien Insel Air insolvent zou worden en zijn verplichtingen niet kan nakomen of een samenwerkingsverband aangaat in een constructie waarbij de schulden niet worden overgenomen, dient tevens voor de verstrekte lening volledige dekking op de gewone dienst van 2017 gevonden te worden. Het Cft adviseert u daarom om de begrotingsuitvoering 2017 nauwgezet te blijven monitoren en alvast aanvullende maatregelen te formuleren zodat deze direct geïmplementeerd kunnen worden zodra blijkt dat de baten achterblijven op de prognose en de lasten deze overschrijden.

Daarnaast blijkt uit de 1^e UR dat het schommelfonds aan het einde van dit jaar nagenoeg uitgeput zal zijn zonder additionele tegenvallers. Gezien de tegenvallende premieopbrengsten zal waarschijnlijk op zeer korte termijn een extra dotatie aan het schommelfonds moeten worden gedaan.

Het Cft vraagt ook uw aandacht voor de toelichtingen in de UR. Deze zijn aanzienlijk meer beperkt dan in eerdere uitvoeringsrapportages. Daardoor schiet de informatiewaarde van deze uitvoeringsrapportage tekort. Het Cft ontvangt graag zo spoedig mogelijk nadere informatie waaruit de mee- en tegenvallers worden toegelicht, conform artikel 18 lid 2 Rft.

Toelichting

Gewone dienst 2016

De gerealiseerde baten op de gewone dienst 2016 bedragen ANG 2.440,3 miljoen terwijl deze in de 4^e UR 2.387,9 bedroegen. Een toename van ANG 52,4 miljoen, terwijl een toename in de baten van ANG 62,6 miljoen werd verwacht. Dit betekent dus dat ANG 10,2 miljoen van de verwachte baten vooralsnog niet zijn ontvangen.

De gerealiseerde lasten over geheel 2016 komen veel hoger uit dan wat volgens de 4^e UR werd verwacht. De gerealiseerde lasten in de 1^e UR bedragen ANG 2.471,1 miljoen terwijl deze in de 4^e UR ANG 2.420,3 waren, dit betekent een toename van ANG 50,8 miljoen, terwijl een toename in de lasten van ANG 24,3 miljoen werd verwacht (opgenomen verplichtingen). Dit betekent dus dat er ANG 26,5 miljoen aan niet geprognosticeerde lasten zijn gerealiseerd. Hierdoor komt het voorlopig saldo op de gewone dienst over 2016 uit op een tekort van ANG 30,8 miljoen (0,5% BBP).

In onderstaand overzicht is de realisatie uit de 1^e UR 2017 afgezet tegen de bijgestelde prognose uit de 4^e UR 2016.

Gewone dienst inclusief collectieve sector (ANG mln.)	Realisatie 4e UR	Nog te verwachten b/l uit 4 ^e UR	Bijgestelde prognose 4e UR	Realisatie 1e UR 2017	Afwijking
Totaal lasten	2420.3	24.3	2444.6	2471.1	26.5
Totaal baten	-2387.9	-62.6	-2450.5	-2440.3	10.2
Resultaat Gewone dienst	32.4	-38.3	-5.9	30.8	36.7

De verwachting van Curaçao is dat als gevolg van nog te realiseren baten nog steeds een positief resultaat over 2016 behaald zal worden van ANG 5,5 miljoen, voornamelijk als gevolg van nog te ontvangen dividenden van ANG 12,5 miljoen en enkele formeel nog te bekrachtigen dividenden waarvan het bedrag niet wordt genoemd. Het Cft betwijfelt echter of deze baten nog voor de afsluiting van het boekjaar 2016, hetgeen de facto deze maand is, gerealiseerd worden en of deze überhaupt voldoende zijn om het gerealiseerde tekort van ANG 30,8 miljoen te dekken. Het Cft adviseert u daarom om alvast maatregelen te nemen om het eventueel tekort 2016 middels een begrotingswijziging (of een nota van wijziging op de eerste begrotingswijziging) te dekken in de begroting 2017.

Het Cft benadrukt hierbij ook het belang van een goed financieel beheer. Het in beeld hebben van alle verplichtingen is essentieel om te voorkomen dat zo laat in het jaar nog geen duidelijk zicht is op de verplichtingen, en dat het resultaat dus na de 4^e UR 2016 nog veel wijzigt. Daarnaast ontbreekt een toelichting bij deze afwijkingen in de 1^e UR 2017. Het Cft adviseert u om zo snel mogelijk de nodige maatregelen te nemen om deze situatie in de toekomst te voorkomen.

Gewone dienst 2017

De gerealiseerde baten op de gewone dienst tot en met het eerste kwartaal 2017 bedragen ANG 634,9 miljoen. De lasten bedragen ANG 584,0 miljoen, waardoor de gewone dienst tot en met verslagperiode sluit met een voordelig saldo van ANG 50,9 miljoen. Echter, de prognose ging uit van een voordelig saldo van ANG 92,2 miljoen (een nadelig verschil van ANG 41,3 miljoen).

De uitputting van de subsidies en overdrachten verloopt in een aanzienlijk hoger tempo dan die volgens de prognose, de overschrijding op deze post vergeleken met de prognose is ANG 20,9 miljoen. Het Cft verneemt graag van u wat hiervan de oorzaak is, aangezien dit niet uit de toelichting in de UR blijkt, en of het de verwachting is dat dit bestedingsritme zich in de komende kwartelen doorzet. Hetzelfde geldt voor de uitputting op de post 'overige salaris, lonen en bezoldiging' die een overschrijding laat zien van ANG 3,5 miljoen ten opzichte van de prognose.

Bij voornamelijk de loonbelasting en onroerende zaakbelasting is sprake van tegenvallende belastingopbrengsten. De loonbelasting loopt met ANG 16,8 miljoen achter op de prognose en de onroerende zaakbelasting met ANG 4,0 miljoen. Enkele andere belastingposten, waaronder de inkomstenbelasting (ANG 3,1 miljoen) en de winstbelasting (ANG 3,2 miljoen), laten vooralsnog een positief resultaat zien ten opzichte van de prognose waardoor de tekorten bij de belastingontvangsten gedeeltelijk worden gecompenseerd. Het resterende tekort van de gerealiseerde belastingontvangsten ten opzichte van de prognose is ANG 6,6 miljoen.

Tevens zijn bij de niet-belastingopbrengsten aanzienlijke tekorten gerealiseerd ten opzichte van de prognose. De realisatie op de post Andere baten tot en met maart 2017 loopt ANG 17,4 miljoen achter op de prognose. Zo is er op de post Pachten, Verhuur, Agio en Rentebaten tot op heden slechts ANG 0,3 miljoen ontvangen (prognose: ANG 9,5 miljoen) en op de Inkomsten goederen en diensten ANG 10,2 miljoen (prognose: ANG 19,5 miljoen).

Uit het voorgaande blijkt dat de begrotingsuitvoering 2017 nu al onder grote druk staat. Hierbij dient nog rekening te worden gehouden met het mogelijke tekort op de gewone dienst 2016, dat in de begroting 2017 verwerkt dient te worden. Daarnaast wijst het Cft op de mogelijke dotatie die nodig is aan het schommelfonds, waar onderstaand melding van wordt gemaakt. Het Cft adviseert u om de realisatie van de baten en lasten nauwgezet te blijven monitoren en om nu al maatregelen te formuleren zodat indien de baten blijven achterlopen op de prognose dan wel lasten de prognose blijven overschrijden de komende maanden, deze maatregelen direct kunnen worden geïmplementeerd.

Sociale fondsen

In het eerste kwartaal zijn er ANG 188 miljoen aan premieopbrengsten ontvangen tegenover een prognose van ANG 201 miljoen. De uitgaven (inclusief landsbijdrage) liggen met ANG 274 miljoen iets lager dan de prognose van ANG 278 miljoen. Per saldo is er in het eerste kwartaal daardoor ANG 9 miljoen meer onttrokken uit het schommelfonds dan was geprognoseerd. Ultimo maart 2017 resteert er in het schommelfonds een bedrag van ANG 6,6 miljoen. De prognose conform wat is opgenomen in de begroting voor de onttrekking uit het schommelfonds over de rest van het jaar is ANG 6,2 miljoen wat zou betekenen dat er nog slechts een maximale tegenvaller van ANG 0,4 miljoen binnen de sociale fondsen mogelijk is voordat het land vanuit de gewone dienst zal moeten doteren aan het schommelfonds.

Gezien de tegenvaller over het eerste kwartaal lijkt het niet onwaarschijnlijk dat dit op zeer korte termijn het geval zal zijn. Voor deze situatie heeft het Cft de afgelopen jaren vaak gewaarschuwd. Het Cft verneemt graag welke maatregelen op korte termijn kunnen en zullen worden genomen om deze situatie af te wenden, dan wel op welke wijze een noodzakelijke dotatie vorm zal krijgen.

Sociale fondsen (ANG mln.)	Realisatie	Prognose	Vershil
Premieopbrengsten	188	201	13
Uitgaven	274	278	4
Tekort sociale fondsen	86	77	9
Gedekt door Landsbijdrage	75	75	0
Gedekt door Onttrekking schommelfonds	11	2	9

Kapitaaldienst 2016

De uitgaven op de kapitaaldienst over 2016 bedragen ANG 319,6 miljoen, een overschrijding van de prognose met ANG 128,6 miljoen. Deze overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door overschrijdingen van ANG 79,9 miljoen bij investeringen in gebouwen en bouwstructuren, ANG 17,5 miljoen bij investeringen in machines en equipment en ANG 26,8 miljoen bij kapitaalverstrekkingen en deelnemingen. Hiertegenover staan ANG 128,6 miljoen gerealiseerde inkomsten op de kapitaaldienst, een onderschrijding van de prognose met ANG 69,4 miljoen. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door een ANG 63,4 miljoen minder dan geprognosticeerd bedrag aan aangepane leningen. Dit resulteert per saldo in een tekort op de kapitaaldienst van ANG 191 miljoen (ANG 198 miljoen hoger dan de prognose). Het nadelige saldo betreft voor ANG 109,3 miljoen uitgaven aan HNO die al eerder gefinancierd waren uit de voor dat specifieke doel opgenomen obligatielening. Het resterende tekort van ANG 81,7 miljoen is uit eigen middelen gefinancierd, waarin een deel nog is voorzien door leningen uit eerdere jaren. Het Cft heeft al vaker aangegeven dat de kapitaaldienst zoals opgenomen in de begroting niet realistisch is.

Kapitaaldienst 2017

De uitgaven op de kapitaaldienst over het eerste kwartaal 2017 bedragen ANG 40 miljoen, een onderschrijding van de prognose met ANG 48,6 miljoen. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door een onderbesteding bij de investeringen in gebouwen en bouwstructuren van ANG 44,5 miljoen. Hiertegenover staan ANG 16,5 miljoen inkomsten op de kapitaaldienst (onderschrijding van de prognose met ANG 0,6 miljoen), wat per saldo resulteert in een tekort op de kapitaaldienst van ANG 23,5 miljoen (ANG 48 miljoen lager dan de prognose).

In de jaarprognose van 2017 zijn de lasten op de kapitaaldienst ten opzichte van de vastgestelde begroting verhoogd waardoor er een tekort op de kapitaaldienst van ANG 60 miljoen ontstaat dat uit eigen middelen dient te worden gefinancierd. Dit is zorgwekkend gezien de ontwikkeling van de liquiditeitspositie van Curaçao.

Liquiditeit

Het Cft vraagt al langer aandacht voor de ontwikkeling van de liquiditeitspositie van Curaçao. Een algemeen aanvaardbaar kengetal om uit te drukken in hoeverre men over voldoende liquide middelen beschikt om op korte termijn aan alle verplichtingen te kunnen voldoen is de current ratio. Gewenst is een current ratio van tussen de 1,0 en 1,5. Per ultimo maart 2017 is de current ratio 1,5. Echter, indien we deze ratio corrigeren voor de liquide middelen die zijn geoormerkt voor investeringen in HNO, is de current ratio 1,0. De huidige liquiditeitspositie begint hiermee te dalen tot de ondergrens van een financieel gezonde waarde. Dit ziet het Cft als een punt van aandacht. De liquiditeitspositie wordt zorgwekkender wanneer rekening wordt gehouden met de gelden die Curaçao aan Sint Maarten dient te betalen als gevolg van de vereffening. Het Cft vraagt uw aandacht voor deze dalende liquiditeitspositie. Daarnaast merkt het Cft op dat op basis van de jaarrekeningcontroles van SOAB er mogelijke risico's, onzekerheden en onjuistheden in de weergave van de balans nog niet zijn geadresseerd. Dat kan betekenen dat de werkelijke vermogens- en liquiditeitspositie van Curaçao anders is dan nu gepresenteerd in deze UR. Het Cft vraagt u daarom om te rapporteren over de wijze waarop de aanbevelingen van de SOAB worden opgepakt.

Rentelastnorm en collectieve sector

De rentelastnorm voor het jaar 2017 bedraagt ANG 117,7 miljoen. Het beslag dat momenteel op de rentelastnorm wordt gelegd is 54%. De rentelastnorm is tot en met verslagperiode niet overschreden. De schuldquote bedraagt ultimo maart 2017 42% BBP.

Conform artikel 23 uit de Rft dient de collectieve sector voor 2018 en 2019 uiterlijk op 1 april van het lopende begrotingsjaar (2017) te worden vastgesteld. Dit is echter tot op heden nog niet gebeurd. Het Cft adviseert u de collectieve sector zo snel mogelijk vast te stellen.

Financieel beheer

Op het gebied van de financieel beheertrajecten waarover gerapporteerd wordt lijkt er vooral sprake van uitvoering van lopende trajecten. Bij een aantal trajecten zijn wel belangrijke opmerkingen te maken. Met name op het gebied van de indicator "Effectiviteit inning belastingaanslagen" is sprake van een hoog bedrag aan openstaande belastingvorderingen, waarbij de daadwerkelijke inning nog steeds problematisch is. De aanneming van nieuwe aspirant-deurwaarders in 2017 is vertraagd. Verder baren de problemen bij (de aanslagoplegging) van de onroerende zaakbelasting (OZB) zorgen. Dit is bevestigd door de tegenvallende ontvangsten van de OZB over het eerste kwartaal van 2017. Zo is tijdens de uitvoering van het project gebleken dat mutaties in Kadastergegevens welke vanaf 2013 hebben plaatsgehad niet in de huidige bestanden zichtbaar zijn. Ook kadastrale splitsingen en verkavelingstrajecten ontbreken in de applicatie. Het Cft vraagt aandacht voor de mogelijke gevolgen van deze problematiek vanwege het risico van het mislopen van de belastinginkomsten.

Kenmerk
Cft 201700118
Blad
7/7

Als positief punt is de implementatie van het personeelsportal bij een aantal ministeries te noemen. Ook is sprake van de oprichting van een projectgroep, welke verantwoordelijk is voor het uitvoeren van het door de Regering genomen besluit tot het instellen van de functies van Financieel directeur en Financial Controller bij elk ministerie. Tenslotte wordt de formalisering van de ter beschikkingstelling van personeel van de Financiële Administratie van het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening aan het ministerie van Financiën genoemd.

Overheidsentiteiten

Middels een recent ontvangen brief (17 mei 2017) geeft de minister van Financiën aan dat in de eerste helft van 2017 een aangepast plan van aanpak van C-Post gereed zal zijn en dat deze naar het Cft zal worden verzonden zodra deze geaccordeerd is in de Raad van Ministers. Het Cft blijft in afwachting hiervan.

Het Cft vraagt een nadere toelichting op de kapitaalstorting van de overheid van Curaçao in Curaçao Dok Maatschappij N.V. (CDM) van ANG 35 miljoen, en de andere afspraken inzake kwijtschelding, erfpacht, de lening en de garantie.

Voor wat betreft de vaststelling/ formalisering van de schuld van de overheid aan de Fundashon Kas Popular (FKP) dringt het Cft aan op een spoedige afronding waardoor FKP zijn kerntaak het bouwen en onderhouden van woningen ter hand kan nemen.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid deze te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

prof. dr. A.F.P. Bakker

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Curaçao
De voorzitter van de Staten
De (wnd.) secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao